

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden **pénteken** legalább egy iven és az egyleti tagoknak **ingyen** küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az **ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ** (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az **ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ** (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) címzendők.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

A gyümölcs- és szőlő-fajisme fontoságáról.

(Göthe Armin után.)

Azon előrehaladott álláspontot, melyet miveltési növényeink természeténél lassan lassan kivivtünk és még folytonosan kivivni fogunk, részint czélszerű gépek és eszközök alkalmazása, részint a miveltési növényeknek megfelelőbb egymásutánja mellett a talajerőnek jobb értékesítése és a földnek gondosabb trágyázása, részint végre a jó és nehéz magnak, vagy az értékesebb fajoknak helyesebb megválasztása által érhattük el. Főleg az utól említett tényezőnek kiváló jogosultságát bizonyára egy gondolkodó gazda sem fogja elvitatni, miután nagyon is jól tudja, hogy csekély minőségű mag kedvező tenyészfeltételek és leggondosabb miveltés dacára sohasem szolgáltathat oly terményt, minőt egyenlő viszonyok mellett jó magból nyert volna.

Ha már egy vagy két éves mezei s kerti növényeinknél is a megfelelő fajok helyes kiválasztására oly nagy súlyt fektetünk, mennyivel nagyobb lelkiismeretességgel kellend mindazon több éves gazdasági növényeinknél eljárunk, hol a balfogást nem egy könnyen lehet helyreütni s a kár éveken át érezhető marad.

A gyümölcs-csemete és szőlőtő összes gazdasági növényeink közül legtartósabb, mely körülmény nagyon érthetővé tehetné azon tényt is, hogy már évszázadokkal ezelőtt azon férfiak, kik ily növények

miveltésével foglalkoztak, a meglevő gyümölcs és szőlőfajokból épen azokat kezdték kiválogatni, elnevezni és terjeszteni, melyek valamely tulajdonságnál fogva kiváló beccsel látszottak birni. Már a rómaiak korában is ilyenmü törekvésekre találunk, mert a latin munkákban számos ide vonatkozó észrevételre bukkanunk.

Cato 8, Varro 10, Virgilius 15, Columella már 58 és Plinius 81 szőlőváltozványt és számos gyümölcscsemete-változványt irtak le.

Mayer 1776-ban „Pomona franconica“ nevü művében és Duhamel du Monceau 1783-ban „Traité des arbres fruitiers“ czimü művében a gyümölcs- és szőlőfajisme tudományos alkalmazásának az által vetették meg alapját, hogy az addig ismert gyümölcs- és szőlőfajokat összegyűjtötték, leírták, ábrákban bemutatták és osztályozni kezdték.

Christ, Sickler, Diel, Dittrich, Truchsess, Liegel és legujabb időben Jahn, Oberdieck, Lucas, Mas, Decaisne működésével a gyümölcsfajisme vagy pomológiának nagyobb tér jutott, miglen Clemente, Averbis, Frege, Odart, von Gock, Single és legujabban Metzger, Trummer, Babo, Bronner, Rendu, Pulliat, számos, részben nagyon terjedelmes munkáikban, — melyek a tudomány bármely más ágának irodalmával sikeres versenyre kelhetnek — a szőlőfajisme vagy ampelographia anyagát gyűjtötték és osztályozták.

Báró Babo ezen lap 39. számában a pomológiától a tudományos alkalmazás jogosultságát megvonni iparkodott és tagadhatatlanul némi joggal ostorozta a pomologiai törekvéseknek egy oly kinövését, mely sem tudományos, sem gyakorlati értékkel nem bír. Azt hisszük azonban, hogy a szellemi tevékenység bármely terén is hasonló kinövés szintén felmutatható lenne, a nélkül, hogy azért jogosítva volnánk a német példaszó mondása szerint: „a fürdő vizével a gyermeket is kiönteni!”

Teljességgel nincs szándékunkban, hogy a „Műkedvelés a pomológiában“ című cikk ellen polemizáljunk, bár az ott kimondott nézetek közül nem egyet alaposan meg lehetne czáfolni, hanem jelen sorainkban, midőn az ügyről véleményünket kifejtjük, a gyümölcs- és szőlőfajisme nagy jelentőségére és annak más hasonnemű törekvésekkel szemben elfoglalt álláspontjára kívánunk utalni

Ha azon általános nézetből indulunk ki, hogy minden szellemi tevékenység, mely tudást teremt: tudomány — és ha a botanikát, mely földünk növényeit vizsgálja, felsorolja, leírja és osztályozza, valamint a zoológiát s mineralógiát is, mint a természettudományok részeit egyszersmint tudományos törekvésekül elismerjük — akkor az általános miveltégű igazi pomologus és ampelographus tudományos törekvéseinek jogosultságát — melyeknek gyakorlására többféle melléktudomány szükséges, — el nem vitathatjuk.

Hogy a pomologia és ampelographia terén is, mint az emberi tudás bármely ágában, számos kontár és féltudós berzenkedik, az ügyünknek itt vázolt felfogásán épen nem változtathat!

Pomologia és ampelographia a botanikának különleges szakmáit s evvel együtt a természettudománynak ágazatait képezik, azért ha tudományosan akarjuk azokat alkalmazni, ép oly tanulmányra van szükség, mint mennyit a természettudományok igényelnek, azaz hosszas sok évi fáradság és kitartásra!

A botanikának egész szakmaköre oly terjedelmes, hogy annak különlegesítése régóta szükséggé vált, a mennyiben az egyes erők a coniferák, orchideák, cryptogamok, gazdasági vagy erdészeti fűvesszettel sat. foglalkoznak és ez úton haladva, már tetemes eredményeket mutathatnak fel.

A pomologus és ampelographus tanulmányo-

zása tárgyául oly változványdús hasznónövényeket választott, melyek főtulajdonaikban épen oly állandók, mint bármely más növénycsaládnak változványai. Ezeknek tudományos tanulmányozása, mely általános botanikai ismeretek nélkül alig lesz tökélyre vihető, birhat ugyan még gyakorlati haszonnal is, ha az illető pomologus vagy ampelographus egyszersmint gyümölcs- vagy szőlőmivelő, a mi a cikkünk elején megnevezett férfiakra nézve nagy részt talált vagy ma is talál!

Épen ezen két tulajdonságnak oly gyakran előforduló kapesában látjuk a pomologia és ampelographia nagy hasznát és értékét, mert ezeknek kutatásai s vívmányai nélkül a gyümölcs- és szőlőmivelés bizonyára még nagyon hátra volna.

Mit ér gyümölcsünk- és szőlőnknek leggondosabb miveltése, ha téves vagy értéketlen fajokat plántálunk; más felől: minő hasznot biztosít a helyesen választott faj!

Akárhány gyümölcs- és szőlőfaj létezik, mely egész vidékeknek alapította meg hirnevét s jóllétét! Egész vidékeknek gyümölcs- és szőlészeti lendülete s felvirágzása gyakran egyes buzgó egyéneknek működésén alapszik, kik a gyümölcs- és szőlőfajismével behatóan foglalkoztak. Mennyi értékes gyümölcs- és szőlőfajt fedezett fel és tenyésztett az újabb kor, melyeknek ismertetését, terjedését főleg a pomologia és ampelographiának köszönhetjük. És valjon az egyes gyümölcs- és szőlőfajok becséről kölcsönös tapasztalataink nyomán miképen értekezhetnénk, ha azoknak lehetőleg egységes elnevezésére gondot nem viselnénk!

E néhány észrevétel tán elegendő arra, hogy e sorok t. olvasóinak a gyümölcs- és szőlőfajisme nagy jelentőségét és fontosságát emlékökbe hozza, azon fajismének, melynek általános feladata abban áll: a meglevő fajokat, a mennyire lehetséges összegyűjteni, leírni s osztályozni és végre huzamos észlelet s összehasonlítás alapján a valóban értékest miveltésre is ajánlani.

Nagyon jól tudjuk, hogy a változványok ezreiből 40—50 legjobb és legkipróbáltabb fajt kiválasztani oly nagy feladat, mely kiváló ügyszeretetet és buzgalmat, felette szívós kitartást igényel, annival inkább, mert minduntalan új fajok fedeztetnek fel és jutnak tenyésztésre, melyek között néha na-

gyon becses anyag is található. De ezen soha be nem fejezhető munka nehézségei nem tarthatnak vissza attól, hogy erőnktől telhetőleg a lehető legtöbbet tegyük és a rokon érzelműek közreműködésével az elérhetőt elő ne mozdítsuk, még akkor sem, ha a pomologia tudományos alkalmazása oly részről is kifogás alá esik, mely részről az legkevésbé sem lett volna várható.

Még egyszer a gyümölcsfajisme értékéről.

(A „Wiener Obst-und Garten-Zeitung“ után.)

A megelőző sorokban, a marburgi gyümölcészeti és borászati iskola igazgatója, Göthe Armin, e lapok 39. számában közlött „műkedvelés a pomológiában“ című cikkben kifejtett nézetemet — hogy t. i. a fajisme nem képez exact tudományt, hanem inkább műkedvelésnek tekinthető — meggyengíteni igyekeznek.

Ha ebbeli szándoka sikerült, — ám legyen, én megnyugszom, de azt hiszem, hogy az általa esetleg elért eredmény kevésbé az ügyben magában, mint azon szép formában, melyben Göthe azt előadta, leli magyarázatát.

Készséggel megengedem, hogy a fajisme a botanika folytatásának tekintessék, de valjon hány botanikus van, ki dolgozataiban a változványok örvényétől vissza nem riadna? Majdnem az összes botanikai munkákban minden változót kizárva látunk és csak azon alakok jutnak elismerésre, melyek mint szilárdak a tanulmánynak igazi alapját képezik. Szilárd, meghatározható alakok — valjon ilyeneket a mi változványainknál eddig constatalhattunk-e? valjon a hasonló változványok finom különbözőzetei botanikailag jellemezhetők-e? Én részemről egyetlenegy gyümölcs- és szőlő-fajisme munkát sem ismerek, melynek nyomán azon helyzetben volnánk, hogy pusztá leírás után a fajokat határozottan megállapíthassuk. Azon híres emberek munkái, melyeket Göthe a czélből sorol elő, hogy bizonyítsa, miszerint a fajisme valóban exact tudomány — engemet botanikai tekintetben ki nem elégítenek, becük azon tapasztalatok felsorolásában rejlik, melyek különböző viszonyok alatt észleltettek, sőt e munkák előttem épen azt bizonyítják, hogy a fajisme csakis tisztán gyakorlati szempontból lehet értékes. Az egyes fajok értékének, valamint mivélési módjuknak leírása teszi e műveket hasznosakká, nem pedig azoknak botanikus jellege.

Tisztelt marburgi ellenfelem tán megfogja engedni, hogy nem egy évet munkálkodtam és tanítottam a gyümölcészeti és szőlészeti terén, hogy klosterneuburgi intézetünknek számos növendéke a gyümölcs és szőlőmivélés emeléséhez erójehez képest járult — ezt megengedve, be kell vallanom, hogy a gyümölcs- és szőlő-fajisme oktatásánál írott könyvem soha nem volt, hanem mindig csakis azon alakokat használtam, melyeket a természet évről évre új kiadásban mutat be; az értékes fajokat az

illető kertben minden évszakban figyelemmel kísértük és így a legfontosabb alakokat a növendék emlékébe véste a nélkül, hogy fejét mindazon a gyakorlatra nézve haszontalan fajok neveivel megterhelte volna!

Elismerem az oly pomologiai és oenologiai kert hasznos voltát, melyben minden, még eléggé ki nem próbált faj helyet foglal, de az ilyen kertet nem különlegesen „pomologus-botanikus kert“nek óhajtanám nevezetni, hanem inkább „mustráló kertnek“ tekinteném, melynek azon egyszerű, gyakorlati jelentősége volna, hogy belőle minden értéktelen fajt kivetnek minden jót pedig megvizsgálva megfelelő viszonyok alatt tenyésztésre ajánlanak.

Ha Göthének nagyon szívesen olvasott cikkét végig kísérem, különös öröömre tulajdonképen azt látom, hogy mindketten szorosán véve egy nézetet vallunk, mert fenti cikk különösen kiemeli, miszerint feladatunk abban áll, hogy a hasznosat válaszszuk ki, csak azon egy pontban térünk el, hogy Göthe talán a gyakorlatra nézve haszontalan változványokat is megtartani s botanikailag leírni törekszik, miglen én a csakis „érdekes“ nek jelzett fajokat egyszerűen kiirtandóknak vélném.

Báró Babo Ágoston.

Útmutatás a Mezőség kopárainak befásítására.

Irta: Fekete Lajos.

(Vége.)

Az ertvényezendő hely körül (azon oldalt kivéve, a mely felé az erdősités folytatatni fog) feljül 3' (1 meter), alól mintegy 2' (0.6 meter) széles és ugyanoly mély árkot ásunk s az ebből kikerülő földből az ároknak a beerdősítendő hely felé eső partjától $\frac{1}{2}$ láb (15 centimeter) távolságra jól kiegyengetett töltést készítünk, melynek az árok-felőli oldalát azon pázsit darabokkal rakjuk ki, melyeket az árok vagy még helyesebben az árok és a töltés helyéről, téglányokban lefejtettünk. Hogy azonban a kerítésnek még nagyobb ellenállási képességet kölcsönözzünk, a következőkép kell eljárunk. A fennebbi módon nyert pázsitdarabokból egy sort a védendő hely felőli oldalon, az árok partjától $\frac{1}{2}$ lábnyira (15 centimetryre) gyökeres oldalával lefelé fektetve lerakunk; erre megint egy második sort, úgy a mint a téglából építeni szoktak, hogy a felső téglá középe az alatta levő két téglá érintkezési vonalát fedje. Ezen pázsit-téglarétegek mögé hányjuk az árok felső részéből kiásott földet, míg az a pázsitréteg tetejét kissé megnyomogatva eléri. Most tövüktől mintegy 6"-nyire (15 centimeter) elcsapott bükk, gyertyán vagy tölgy csonk-csometéket fektetünk le egymástól mintegy lábnyi távolságra úgy, hogy gyökereik vékonyabb ágai a pázsitréteg mögötti földbe, törzseik pedig a gyökerek vastagabb részével a pázsitrétegre jöjjenek az árok felé. Most az árokból kikerülő többi földet a gyökerekre hányjuk s az így felhányt töltést szépen kiegyengetvén, pázsitdarabokkal az árok-felőli oldalát berakjuk, hogy lecsuszása megakadályoztassék. Az így fekvő,

vagy majdnem fekvő helyzetben beültett lombfa-csemeték igen biztosan fogamzanak, sűrűn hajtanak lefelé sarjakat s ágaik elbujtása és összefonása által a legtömöttebb eleven sövényt alkotják, mely rövid fordában kezelve s bujtás által kijavítva, mindig jó karban marad. Az ily sövény a mellett, hogy kitűnő védelmet nyújt s fenntartása költségeit a belőle kikerülő fa sokkal túlhaladja, egyszersmind sűrű lombzatával az állab belsejét a szárító és a lombot kihordó szelektől is legjobban óvja; ezenkívül az árokkal együtt az erdőégésnek is biztos gátjául szolgál, mert akár szomszédos erdőből, akár a mezőről jövő futó tüzet tovább terjedni nem engedi. A hol a kerítésen át út vezet az ertvénybe, ott természetesen rés hagyatik, mely kapuval láttatik el. Meredek oldalakon lefelé menő árkokat — a körülményekhez képest — nagyobb távolságokban néhány lábnyira meg kell szakítani, nehogy a lerohanó vizeknek szabad út nyittassék a vágásra és szakadások mosására.

Azon oldalon azonban, a merre az ertést folytatni akarjuk, ily kerítések készítése czéltalan költséget okozna; itt tehát leghelyesebb lesz hordozható sövény- vagy más kerítés-táblákat állítani fel, a milyenek pl. a juhakloknál (iszti-názás) és sok helyt gabnaföldek szélein is alkalmaztatnak.

Az ertés tovább haladásánál már csak a két oldalárkot kell meghosszabbítani s a már használt hordozható sövény-táblákat tovább kifelé tolni.

A beerdősítendő területet egy, de ha lehet több évvel a beerdősítés megkezdése előtt bekeríteni és tilalmazni kellene, hogy az elhaló növényrészek által a talaj javuljon. Ez annál szükségesebb volna, mennél kiéltebb a talaj.

A talajnak, a mint ez az erdei fenyő és tölgy megtelepítésénél már le volt írva, az ertés előtt egy évvel kellene megdolgoztatnia s a mennyire a költségek engedik, lehető mélyen. Inkább csak foltosan dolgozzuk meg a talajt, ha a költségek különben igen magasra rugnának, de a megtelepítendő fanem kívánalmainak megfelelőleg. A megdolgozás mélységének azonban még egy más körülmény is határt szab, melynek megemlítését az előbbieken elmulasztottuk. Ugyanis lehet a talaj ágya oly rossz, t. i. terméketlen, szivós agyag, vagy elmállatlan kötőrmelék, melyet a felszínre hozni nem szabad, mivel általa a bár sekély, de meglehetősen termőföldet csak elrontanók. A kötőrmelék igaz, hogy még elmállhat s ha erre várhatunk, nem szükséges nagyon óvakodnunk annak felszínre hozásától azon reményben, hogy így mélyebbé tesszük a talajt; a szivós agyagot is meg lehet javítani homokkal vagy trágyával; de ez utóbbi nem áll az erdőtenyésztő hatalmában, előbbire pedig csak akkor van alkalom, ha az agyagréteg felett, vagy alatta kis mélységben bőven találunk homokot. Ez utóbbi esetekben lehet a talajt mélyen megdolgozni, de különben többet ártanánk, a termőtalajnak még rosszabbá tétele által, mint a mennyit használnánk annak mélyítése által.

Ebből láthatni, hogy mily fontos a talaj megdolgozására nézve, annak különböző rétegeit oly mélységig, a meddig az ásó vagy eke ér, ismerni.

Fontos dolog azon költségeknek kiszámítása, a mennyibe egy vagy más viszonyok közt az ertés holdja vagy hektárja kerül; de a mily fontos, ép oly nehéz, az illető helyen gyűjtött adatok nélkül. Minden vidéken más a napszám ára, más a munkás szorgalma, munkaképessége és lelkiismeretessége; sőt még nagyobb a változatosság a megmívelendő talaj viszonyai s az ertés különböző módjainak kivitele közt. A mely munkában még a munkások gyakorlatot, ügyességet nem szerezhettek, az lassan és rosszul fog menni elejénte. Így lesz ez kezdetben a Mezőség kopárainak beerdősítésével is; azonban évről évre javulni fognak e viszonyok. Annyi áll, hogy ily költségvetésre részletes utmutatást, sőt adatokat szolgáltatni, kissé merész eljárás volna; azért nem is tesszük. Kicsinyben kell kezdeni s pár évi tapasztalás a többire az erdősítőt megtanítja.

Ha valamely hely erdősítése már végrehajtott, nem csekély feladat vár még a gazdára. Ez az ertvények védelme és ápolása.

Az ápolás a gazdának egészen hatalmában áll, de a védelemnek csak egyik részét teljesítheti. Tarthat jó csósz, távol tarthatja a praevaricatiók egy részét, feljelentheti a kártevőket; de őket elítélni és szigorúság által visszatartani: ezt csak a törvény végrehajtói tehetik. Mig az erdő-törvény végrehajtása olyan lesz, mint a magyar birodalomban átlag jelenleg, addig a Mezőség beerdősítéséhez kár volna hozzá fogni. Ez azonban nem tartozik e munka körébe.

Az ertvények ápolásának legfőbb szabálya, hogy a gazda vagy annak szolgálattevő személyzete azokat folytonosan éber figyelemmel kísérje, különösen zsenge korokban, mig annyi veszélynek vannak kitéve s — a mennyiben gyakorlatban kivihető — mindent elhárítson, a mi azok lételére és növekvésére káros befolyással van.

A vetéseket pl. kora tavasszal meg kell vizsgálni s a mely magoncokat a fagy kihuzott, de meg nem ölt, újból természetes állásba hozni s tövén a földet feltölteni és megnyomogatni.

A pásztaikat és foltokat a gyomoktól és fűtől tisztán kell tartani az év minden szakában, de ha ősszel nem tetjük, legalább tavasszal kell tőlük a szegény lenyomott vagy fenyegetett csemetéket megszabadítani. Hogy egyébiránt télen a hó a csemeték felett összeboruló gazzal együtt le ne nyomja a kis növényeket s e takaró alatt meg ne füljenek, mindig ősszel kellene a gyomot elhárítani köréből s nyáron a fű kisarlozását vagy még jobban kitépését nem kellene elhanyagolni. Ugyanez áll kisebb ültőnczökről is. Csak oly csemeték nélkülözhetik már ezen ápolást, melyeknek legalább felsőbb ágai a gyomon feljül érnek. A lyukba ültetett, sőt más csemeték körül is igen előnyös volna, mig a gyommal küzdeniök kell, az ültető helyet és szegélyét könnyen, de apróra felkapálni, ha a pénzügyi viszonyok megengedik.

A további nevelés e munkácska feladatához nem tartozván, azon óhajtással zárjuk be azt, vajha az erdélyi Mezőség kopárai beerdősítésének üdvös terve mennél előbb valósulna!

T A R S A L G Ó.

Választmányi ülés 1876. szeptember 13-án.

149. Az augusztus 7-én tartott választmányi ülés jegyzőkönyve — észrevétel nélkül hitelesítettett.

150. Ministerium 15208 sz. a. Nyáry Ferencz „Szőlő és pincze“ czimű munkájának egy példányát egyletünk számára megküldi, — köszönettel könyvtárra helyeztetik.

151. Az orsz. magyar kertiparegyesület elnöksége 2. sz. a. felhívja egyletünk érdekelt szakosztályát, hogy a kertiparegyeletnek f. évi szeptemberhó 23-án Pápán tartandó alakuló vándorgyűlésében részt venni sziveskedjék, — miután magán-uton nyert biztos értesülés szerint a pápai vándorgyűlés nem fog megtartatni, igazgató választmány bevárandonak véli az alakuló kertiparegyelet újabb intézkedését, mielőtt részvételéről és belépéséről érdemleges határozatot hozna.

152. Kolos-monostori igazgatóság 343. sz. a. tudatja, hogy az ottani tanintézetnél az 1876/7-ik tanévben betöltendő állami alapítványi helyekre az egylet által kijelelt következő folyamodók nevezettek ki u. m. Gáspár József, Pataki József, Csernátorny Olivér, Székely János, Málnási Ferencz, Balogh Gergely, Ákoncz Márton, Szabó Gábor, Jánosy Victor, Polgáry Jerő és Nagy Lajos — lapokban azonnal közöltetvén, tudomásul szolgál.

153. Dr. Lekisch Antal a zámi kertésze, Vogt József által német nyelven irt népszerű gyümölcsészeti kézikönyvének 25 példányát kiosztás végett megküldi és azon óhaját fejezi, hogy ezen munkának legalább egyes részei fordításban az „Erdélyi Gazda“ hasábjain napvilágot lássanak, — a szives ajándék köszönettel fogadtatván, a munka érdemleges méltánylás és jelentéstétel végett a kertészeti szakosztálynak adatik ki.

154. Ministerium 17641 sz. a. tudatja, hogy a mezőhegyesi gulya létszámából szeptember hó 19-én több tenyészbika, tehén és üsző fog községek számára nyújtandó részletfizetési kedvezmény mellett elárvereztetni, — lapokban azonnal közöltetvén, tudomásul szolgál.

155. Brassói kereskedelmi és iparkamara 806 sz. a. egyletünket arra szólítja fel, hogy vele szorosabb összeköttetésre lépve, a két testület fontosabb felterjesztései vagy munkálatai végleges szövegezés előtt kölcsönösen közöltessenek és így mintegy egyetértőleg elintéztessenek, — a brassói t. kamara ezen testvéries ajánlkozása örömmel és egyhangulag elfogadtatván igazgató választmány köszönő válasz mellett egyszersmint intézkedik, hogy egyletünk minden kiadványa a brassói t. kamarának megküldessék.

156. Ministerium 7133 sz. a. egyletünk f. évi marcius hó 6-án felterjesztett a királyhágóntuli országrész közgazdasági fontos érdekei előmozdítását tárgyazó emlékiratára vonatkozólag megjegyzi, hogy az oly sokoldalú tanulmányt, megfontolást és intézkedést igényel, hogy eddigelé a legjobb akarattal sem volt azon helyzetben, hogy az emlékirat érdemébeni teendőkre nézve megállapodásra juthatott volna. Biztosítja egyben egyletünket, hogy hazafias jó akarattal és kiváló gond és szakértelemmel szerkesztett emlékiratunk nem fog figyelmen kívül hagyatni, de sőt inkább mielőbb beható tárgyalás alá

vétetvén, mindazon pontjaira, melyek akár a földmivelési, akár más ministeriumok részéről intézkedést igényelnek és ez intézkedéseknek lehetőségét legyőzhellen akadályok nem gátolják, szorgos gond fog fordítatni, — örvendetes tudomásul szolgál.

157. Ministerium 17656 sz. a. a Colorado amerikai burgonyapusztító rovar által fenyegető újabb veszélyre tesz figyelmessé, — lapokban közöltetvén, tudomásul szolgál.

158. Biharmegyei gazd. egylet f. évi augusztus 3-án tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve, — tudomásul szolgál.

159. Egyleti titkár jelenti, hogy rövid uton nyert értesülés szerint, évdíjas tag, gyulatelki lakos Hadviger Ernő ur jobb létre szenderült, — sajnos tudomásul szolgálván, a szükséges intézkedések megtétele végett egyleti pénztárnok urral közlendő lesz.

160. Miniszterium 622 eln. sz. a. az 1878-iki párisi világkiállítás érdekében egyletünkhez több kérdést intéz, — az egyes kérdő pontokra beható tárgyalás után kimerítő válasz adatván, az egész ügy a lapok útján ismertetni határozatott.

161. Kézdi — vásárhelyi adóhivatal 1 frt 20 kr. adóhátralékot kér, — miután egyletünk a nevezett hivatal területén semmiféle ingó vagy ingatlan vagyonnal nem bír, felvilágosítás fog kéretni a fizetés jogcíme iránt.

162. Kolozsvári kereskedelmi s iparkamara tudatja, hogy egyletünkkel a közös közgazdasági czélok elérésére szivesen egyesül és ennek bizonyosságául egyletünk elnökét és titkárát tiszteletbeli tagokul választja s a kamara üléseiben résztvenni kéri, — örvendetes tudomásul szolgálván, igazgató választmány köszönő válasz mellett egyszersmint intézkedik, hogy egyletünknek minden kiadványa a t. kamarának megküldessék.

163. Kertészeti szakosztály az egyleti köztelek ügyéről tévén jelentést, tudatja, hogy az eddig gyakorolt rendszert annak nagy terjedelme és roppant költsége miatt továbbra fentartatónak nem hiszi s ugyanazért az összes kerti személyzet félévi, illetőleg negyedévi felmondással rendelkezési állapotba helyezni ajánlja, a köztelket pedig az ideai közgyűlés elé terjesztett és ez által elfogadott mellékelt feltételek alatt 1877-ik évi aprilhó 1-étől kezdve bérbe adni ajánlja, de csak oly szakértő vállalkozónak, kinek multja és képzettsége egyaránt biztosítékot nyújtson arra nézve, hogy az egylet kitűzött czéljai híven teljesíteni fognak. Azon esetben, ha a bérbeadás ezen értelemben nem sikerülne, a szakosztály annak idején a kert kezelésére nézve oly reductionális tervet fog elő terjeszteni, mely a deficitet elenyésztesse, vagy legalább is elviselhetővé tegye; — igazgató választmány beható tárgyalás után a személyzet elbocsátását és a köztelek bérbeadását elhatározza, az ajánlatok beérkezése határidejéül ideai deczemberhó 1-ső napját kitűzi s a feltételek közzétételével az elnökséget megbizza.

164. Titkár a szegedi kiállításról és a budapesti nemzetközi statistikai kongressusról rövid jelentést tesz és költség számláját utalványozás végett beterjeszti, — a jelentés helyeslő tudomásul szolgál, a bemutatott nyomtatványok könyvtárra helyeztetnek, a 180 frt 65 kr-ra rugó költség pedig kifizetésre utalványoztatik.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

EGYVELEG.

* Személyi hírek. Ismert állatorvosunk, egyetemi s gazd. intézeti tanár Dr. Mina János szállását october hótól kezdődőleg a külmonostorutcza 41. számú házhoz tette át. Réthy János, a dicső-szt.-mártoni gazd. felső népiskola igazgatója, a debreczeni gazd. tanintézethez a növénytermelés és üzlettan tanárává neveztetett ki.

* A kolos-monostori m. kir. gazd. tanintézetben a gyakorlati tanév octoberhó 1-én, az elméleti előadások octoberhó 9-én kezdettek meg, a növendékek létszáma minden eddiginél magasabb! Addig is mig részletesebb kimutatást közölhetnénk, megemlítjük, hogy az I. évre 37, a II-ikra 30, a III-ikra 19 ifju iratkozott be, azaz összesen 86, ebből erdélyrészi 64, királyhágóntuli 22, vagyis az összes számnak több mint negyedrésze!!!

* Simon Elek buzgó polgármesterünk évi jelentése Kolozsvár sz. kir. város 1875. évi önkormányzati igazgatásáról, anyagi és szellemi állapotáról hozzánk is beküldetett és szerzőjének minden tekintetben becsületére válik. Fenntartván magunknak, hogy a jelentés gazdasági részére még visszatérünk, ezuttal csak egy tévedést akarunk helyreigazítani, mely egyletünket illetőleg becsuszott. A 36. lapon 30. sorszám alatt az egyletek és társulatok között erdélyi gazdasági egyletünk is meg van említve, e hozzáadással: „az engedély kelt 23,057 — 1869. földmivelés, ipar és kereskedelmi min. szám alatt.“ A hivatolt ministeri leirat azonban csak az ekkor bemutatott módosított alapszabályokra vonatkozik, mert egyletünk már 1843-ban alakult, a forradalom alatt szünetelt és felejtethetlen elnökünk gr. Mikó Imre fáradságos buzgólkodása folytán végre 1854-ben ujja alakított. Ez értelemben kérjük annak idején a szives helyreigazítást, ne hogy továbbra is ily téves adatot tartalmazzon az első sorban hitelesnek lenni kellett jelentés.

* „A nép kertésze“ című lapnak német kiadása, „Der Volksgärtner“ czim alatt jelent meg, mely egyszersmind a községi faiskoláknak hivatalos német közlönye. A magyar eredetűt abban különbözik, hogy kétszerre nagyobb terjedelemmel de havonként csak egyszer jelenik meg. A kormány gondoskodott, hogy a „Nép kertésze“ ezenkívül román, vend és tót lapokban is közzétehesse a községi faiskolákra vonatkozó hivatalos utasítások és jelentéseket, mely célra többek között a Balásfalván megjelenő „Economulu“ is szolgál.

* Nagy hordók. Az erdélyi pinczeegylet igazgatósága tetemes hordókészletét folyton szaporítja s e czélból Kolozsvárt és Beszterczén nagymérvű megrendeléseket tett. A nagy hordók egyike már elkészült, ürtartalma 1000 erdélyi veder (200 akó): vagyis 13 hectoliter!! A hordó 12 vasbarancscsal van ellátva s a a kitünő szép munka fennen dicséri ügyes mesterét, kolozsvári kádármester Halom Józsefet.

* A „Szolnok-Doboka“ társadalmi, közigazgatási és szépirodalmi hetilap első számai octoberhó 5-én és 12-én adtak ki, az ügyesen szerkesztett lapból átvesszük, a következő, sertéstartó gazdáinkat érdeklő közleményt: Szolnok-Dobokamegye alispánja a közelebbi időben a törvényhatósági járási tisztviselőkhöz és városi tanácsokhoz az alábbi közérdekű körrendeletet intézte: A közelebről hozzám beérkezett jelentések szerint törvényhatóságunk több községében a disznóknál uralgó vértályog ragályos járvánnyá fajult és nehogy ragályozása által mindennemű állatokra, sőt az emberekre is átszármazzék, felkérem, hogy hatósága területén kellőleg intézkedjék arról, miszerint a disznók tágas, száraz és tiszta ólakban és istállóknak a betegetől szigoruan elkülönítve tartassanak, a beteg hullák pedig, nehogy kigőzölgésük beszívása vagy azok zsirjával vagy vérével való bárminő érintkezése folytán, ezen mérges anyag tovább terjedjen, mélyen elásandók. — Örömmel üdvözljük továbbá a következő meghívást: A f. évi januárius 24-én megtartott megyei értekezlethől egy megyei gazdasági egylet alakítására kiküldött bizottság egybehívásával alólírott bizatván meg, most, midőn gazdasági teendőinket nagyobbára bevégeztük s e közhasznú intézmény életbeléptetésével komolyan foglalkoznunk immár lehetőségessé vált: eljöttnek látom az időt a bizottság egybehívására, minélfogva felkérem mind a bizottsági tag urakat, ugy mindazokat, kiket ez ügy érdekelhet, hogy folyó hó 24-én délutáni 3 órakor Deésen a megyeház tanácskozási termében megjelenni sziveskedjenek. Szent-Benedek, 1876. october 9-én. Gróf Kornis Viktor.

* Piaczi árainkat illetőleg megjegyezzük, hogy Csik-Szereda, Naszód, S.-Szt.-György és Vajda-Hunyad újabb hetivásáiról tudósítást nem vettünk; a dévai gabonaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

M I R D E T É S E K.

258 szám. — 1876.

Kimutatás

az erdélyi gazdasági egylet köztelkéről Kolozsvárt, 1876 őszén kiadható kerti termékekről.

Általános tudnivalók:

- 1) Szives megrendeléseket csakis az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala fogad el és azokat készpénzfizetés vagy utánvétel mellett expedálja.
- 2) A megrendelések beérkezésük sorrendje szerint fogantatosittatnak, helyt házhoz küldetnek, vidékre pedig a t. vevő kívánsága szerinti alkalommal szállittatnak el.
- 3) Világosan kitétetni kérjük a megrendelésben, hogy ha valamely faj időközben elfogyott volna, lehet-e azt vagy nem hasonjóságu fajjal pótolni?
- 4) Az egylet titkári hivatalának helyisége: Kolozsvárt, belközéputeza 13. szám alatt található.
- 5) Az 1877. év tavaszán új árjegyzék fog kiadatni.

I. Almák.

Darabja 50 kr. o. é.

1) Honiak.

1. Bánffy Pál.
2. Batulen.
3. Gyógyi csikos.
4. „ piros.
5. Má dai r.
6. Marosszéki h. sz. páris.
7. „ k. sz. páris.
8. Póuyik.
9. Szász pap.
10. Tángyér jeges.
11. Török muskotály.

2) Nem honiak.

12. Calvil fehér t.
13. „ fehér nyári.
14. „ piros t.
15. Francia piros tafota.
16. Gravensteini őszi.
17. Macleain kedvence.
18. Masánczki.
19. Rajnai nagy bab alma.
20. Nemes hercegnő.
21. Oberdieck czukor reinette.
22. Parmain arany t.
23. „ foederal.
24. „ piros.
25. Peppin angol arany.
26. Reinette ananasz.
27. „ ánizs.
28. „ bredai.
29. „ Dietz.
30. „ Diel.
31. „ gyöngy.
32. „ kései sárga.
33. „ middelburgi.
34. „ muskotály.
35. „ orleansi.
36. „ Sykehousei (kórodai).
37. „ uj-yorki.

3) Ujdonságok.

38. Calvil Garibaldi.
39. „ lüttichi.
40. Courte pendu blanc.
41. Double Agathe.
42. Reinette lieflandi.
43. „ norvégiai.
44. „ uncia.
45. Revali körte izü.

II. Körték.

Darabja 60 kr. o. é.

1) Régi ek.

1. Ambra.
2. Amanlis.
3. Ananasz.
4. Angoulemei hercegné.
5. Argenson.
6. Belle Alliance Sterkman.
7. Bergamotte brüsseli.
8. „ d' Esperen.
9. „ királyi.
10. „ őszi.
11. Chaptal
12. Clairgeau vaj.
13. Colmar nyári.
14. „ d' Arenberg.
15. „ Manna.
16. „ Nelis.
17. „ Preul Regentin.
18. „ Souveraine Passe.
19. Comice de Toulon.
20. Comte de Flandre.
21. Császár ny.
22. Császár t.
23. Cuisse Madame.
24. Delice Hardenpont.
25. „ Jonghe.
26. Doyenne Goubauld.
27. Diel vaj.
28. Douillard vaj.
29. Grumkovi vaj.
30. Hardenpont Kronprinz Ferd.
31. Henriette Bouvière.
32. Isembart.
33. Jaminette.
34. Josephine Grégoire.
35. Lentier dr.
36. Louis Grégoire.
37. Madame Elise.
38. Marechal de la cour.
40. Muskotály apró.
41. Napoleon III.
42. „ vaj.
43. Oberdieck vaj.
44. Oskola körte.
45. Philippe Goés.
46. Poire pêche.
47. „ de Tongre.
48. Rökkantak vajkörtéje.
49. Sándor czár.
50. Schnepf körte.
51. Susette de Baya.

52. St. Germain.
53. Stuttgarti kecskeőr.
54. Szürke őszi esperes.
55. Tél csodája.
56. Triomphe de la pomologie.
57. Van Mons.
58. Vásáros savoureuse.
59. Vilmos.
60. Virgouleuse.
61. Würtembergi király.

2) Ujdonságok.

62. Bameur d' hiver.
63. Beurré délicate.
64. „ d'avoine.
65. „ Six.
66. Broncé d' Enghien.
67. Colmar passe francais.
68. Commissair Delmotte.
69. Delice Lovenjoul.
70. Doyenne gris d' hiver.
71. Gregoire Aglaë.
72. „ Clement.
73. „ Helene.
74. „ Iris.
75. Jules de Lyron.
76. Monarch Knight.
77. Napoleon Sauvinién.
78. Passe Crasanne.
79. Princesse royale.
80. Prince imperial de la France
81. Senator Moselmann.
82. Souvenir Simon Bouvière.
83. Tottleben.
84. Uj Fulvia.

III. Őszi baraczkok.

Darabja 80 kr. o. é.

1. Admirable.
2. Augustusi bársony.
3. Jodokus.
4. Károly főherceg.
5. Korai bibor.
6. „ kegyencz.
7. I. Leopold emléke.
8. Máltai.
9. Mike szépe.
10. Montreuil noir.
11. Napoleon.
12. Paulina.
13. Schmiedberger korai.
14. Wilermoz.

IV. Kajszi baraczkok.

Darabja 50 kr. o. é.

1. Alberge.
2. Ambrosia.
3. Angoumois.
4. Hollandi.
5. Kis fehér korai.
6. Moor park.
7. Nancy.

V. Szilvák.

Darabja 40 kr. o. é.

1. Angol szilva.
2. Csoda Reine Claude.
3. Coé arany cseppje.
4. Dochnahl damasz.
5. Fehér perdrigon.
6. Jackson tábornok.
7. Mayer király.
8. Mirabella sárga.
9. Muskotály besztezerzei.
10. Olasz szilva.
11. Procureur.
12. Reine claud de Bayay.
13. „ „ zöld.
14. Szent István.
15. Victoria.
16. Washington.

VI. Cseresnyék.

Darabja 40 kr. o. é.

1. Geszti pongrácz.
2. Mareszkino.
3. Májusi.
4. Váradi hólyagos.
5. Vastagszaru korai.

VII. Meggyek.

Darabja 40 kr. o. é.

1. Hortensia királynő.
2. Késői északi meggy.
3. Korai „
4. Montmorency „
5. Nagy Gobet.
6. Prágai.
7. Spanyol.

VIII. Amarellák.

Darabja 40 kr. o. é.

1. Korai.
2. Piros.

Borszőlő (u. m. traminer, riesling, oportó, pineau noir) sima vesszőjének ezere 5 frt.

Asztali szőlő (különbéle) sima vesszőjének darabja 2 kr.

Minden darab csemeto után 2 kr. pakkolási díj jár. Szőlővessző csomagolásánál a pakkolás ára a csomaglagysága szerint fizetendő.

Kelt Kolozsvártt, 1876. october 2-án.

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmánya,

Gyümölcscsemete és szőlővessző

(26)

eladás.

(3-5)

A zámí jószágigazgatóságánál (Zám, az első erdélyi vasut állomása) több ezer legnemesebb fajú

gyümölcscsemete

és jól gyökereztetett

szőlővessző

eladó.

Kivánatra részletes árjegyzék díjtalanul és bérmentve nyerhető.

Jelzálogkölcsonöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett nem tehermentes földbirtokra 1000 frttól a legmagasabb összegig $5\frac{3}{4}$ és 6% kamat mellett törlesztésre, rövid idő alatt és 5000 frton felülieket még előnyösebb módzatok mellett gyorsan eszközöl

a hatóságilag engedélyezett általános

„Ipar és keskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvártt, párisuteza, 19. sz. saját ház.

(4) (19-26)

(Értekezhetni személyesen vagy posta útján naponta d. u. 1-4 óráig)

Tauffer Ferencz

Kolozsvártt.

Ajánlja a már ösmeretes Mayer-féle amerikai szegszerkezetű vert vasból készült cséplőgépjeit, kézi- és lóerőre új javítással, Mayer Trieurs konkoly választó és különböző szelelő rostáit kedvező fizetési feltételek mellett.

(3)

(41-52)

Piaczi árak.

A héti vásár			Egy hectoliter (=1.62 bécsi mérő)							100 Kilogramm (=178.55 bécsi font)		1 köbméter (=0.14 bécsi köböl)	1 kilogramm (=1.78 bécsi font)
hely	napja		tiszta buza	elegy buza	rozsa	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhasus	
ára krajczárokbán													
Beszterce	sept.	25.	560	520	380	—	300	330	260	120	320	28	
Brassó	aug.	5.	720	520	440	340	180	400	—	—	—	36	
Csik-Szereda	sept.	13.	834	692	550	450	200	500	400	180	125	32	
Décs	oct.	10.	750	660	450	—	192	330	520	155	450	32	
Déva	oct.	7.	850	700	700	510	800	500	510	150	136	30	
Erzsébetváros	oct.	7.	660	520	440	—	220	400	240	140	300	34	
Gy.-Sz.-Miklós	oct.	7.	750	525	425	350	200	425	170	30	—	28	
Fogarás	oct.	6.	780	560	400	—	240	440	280	140	360	36	
K.-Fehérvár	oct.	7.	860	680	530	—	290	310	340	170	300	36	
Kolozsvár	oct.	12.	775	550	455	—	210	360	270	170	480	38	
M.-Vásárhely	oct.	5.	584	366	387	195	180	290	180	40	325	34	
Naszód	máj.	9.	540	540	550	330	260	425	150	110	125	30	
Nagy-Enyed	oct.	5.	800	675	525	—	260	400	210	50	444	36	
N.-Szécheny	oct.	3.	730	600	440	380	250	430	175	—	350	38	
S.-Sz.-György	oct.	2.	800	640	480	360	180	480	180	60	220	30	
Szamosújvár	oct.	9.	870	475	525	—	240	410	300	75	400	30	
Sz.-Régen	oct.	5.	730	470	490	330	195	340	300	120	210	32	
Sz.-Udvarhely	oct.	10.	800	670	600	—	250	450	200	50	250	32	
Torda	oct.	7.	720	500	400	—	300	300	300	40	280	36	
V.-Hunyad	sept.	16.	790	580	500	—	—	500	200	100	600	32	

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

	1-1						1-3						1-6						1-12						1-24						1-52					
	széri hirdeteskor																																			
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.						
$\frac{16}{16}$ lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
$\frac{8}{16}$ „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
$\frac{4}{16}$ „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
$\frac{2}{16}$ „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
$\frac{1}{16}$ „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

TARTALOM:

A gyümölcs- és szőlő-fajisme fontosságáról. — Még egyszer a gyümölcsfajisme értékéről. — Utmutatás a Mezőség kopárainak befásítására. — Társalgó. — Választmányi ülés 1876. szeptember 13-án. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi-árak.